

לכ' ידידי הר"ר... שליט"א,

אחדשה"ט, ציינת לדברי הפ"ת יו"ד (קנז:ג) שכתב וז"ל, ובספר תפארת ישראל על משניות פ"א דברכות מ"ג כתב דמ"מ מותר להכניס עצמו לספק סכנה היכא דלא שכיח היזיקא ומצוה דעסיק בה אגוני מגני וראיה מר"ע שהכניס עצמו לספק סכנה בנט"י שהיה סומך א"ע שלא יניחו שומר האסורים למות בצמא כדאיתא בעירובין דף כ"א ע"ש, עכ"ל. ושאלת, האין זה סותר מש"כ בסוגיא דשומר פתאים ה' שחייבים לחוש לסכנה ואסור להעלים עין.

הנה החילוק בין שכיח ללא שכיח מבואר בפסחים ח: לענין שלוחי מצוה, דדוקא היכא דלא שכיח היזיקא אינן ניזוקין. ובקדושין ל"ט ובחולין קמ"ב מופיע החילוק בלשון אחר, קביע היזיקא ואינו קביע היזיקא. אכן נראה שהכל אחד, שמצד שההיזק שכיח הוי קביע. [בהקשר זה שכיח נמדד כפי שעורי ספק סכנה, ואינו ענין לשעור מיעוט המצוי באיסורים]. עי' פי' ר"ח שם בפסחים (וז"ל, ואע"ג דקי"ל שלוחי מצוה אינן ניזוקין היכא דקביעא היזיקא שאני, ע"כ.) ונראה דה"פ וגדרו של חילוק זה: קבוע הי' שה[ספק] סכנה (היזק) קיים וידוע והחשש הוא אם תגיע אליו הסכנה או לא. ואילו אינו קבוע הי' שהסכנה (היזק) עצמה אינה קיימת וידועה ומקום החשש הוא אם תתהווה סכנה או לא. [והוא שכתב הגאון בעל תפ"י שר"ע היה סומך את עצמו שלא יניחו שומר האסורים למות בצמא – כלו', ר"ע תפס שמסתמא ינהג השומר כך, וא"כ הספק היה שמא יסרב ותתהווה סכנה.]

ולפי"ז חידוש דינו של התפ"י מתישב יפה יפה עם מש"כ. שהרי חילוק זה גופא בין סכנה קיימת וחוששין שתגיע ותפגע לבין אין סכנה קיימת ומקום החשש הוא שמא תתהווה סכנה נתבאר גם בדברינו (עי' במכתב של י"ח תמוז, עוד בענין שומר פתאים כו'). בס"ד כתבנו שבמקום סכנה קבועה וקיימת חובה לחשש, ודין זה נוהג אצלנו כעת שמחלת קובי"ד 19 מצויה (ומתפשטת) כעת במדינתנו, ומכיון שאין חוסמים גבולות תוך המדינה וממילא שיירות מצויות, התפשטות במקום אחד במדינתנו (קו"ח מקומות רבים) מהווה (ספק) סכנה לשאר מקומות במדינה. ואילו במקום שאין הסכנה קבועה, וכגון ההיא דהתפארת ישראל, כבר הורה הגרש"ז אויערבאך זצלה"ה שתלוי באם חוששין או לא. ובתוך מסגרת זו מתפרש דינו של התפ"י שמותר שלא לחשש על סמך זכות המצוה דבעידנא דעסיק אגוני מגני (גם אם בא"א הי' נוטה לחשש).

ועי' שו"ת יביע אומר ח"ו חיו"ד סי' י"ג, ולהלכה דבריו עולים עם מש"כ.

בידידות,

מאיר טברסקי
עש"ק, י"ז מנחם אב